

THEATERCOLLECTIEF SCHWALBE
Ondernemingsplan 2017 - 2020

INHOUDSOPGAVE

Theatercollectief Schwalbe

De kracht

Artistieke ontwikkeling

De aandacht

De stappen

Ons werk

2017 Onderzoek

2018 Samenwerkingen

2019 Museum

2020 Collectief

Tussen werk

Inspiratie

Vloerwerk

Onderzoeks-presentaties

Exposities

Online performances

Urban actions

Werk wijze

Productie

Planning

Plaats in het veld

Spreiding

Publieke verbindingen

De toeschouwer

Het theater

De partners

Ondernemerschap

Organisatie

Realisatie en mogelijkheden

Bestuur en Cultural Governance

SCHWALBE

Schwalbe is een theatercollectief bestaande uit zeven spelers en makers. Ons werk is fysiek van aard. Iedere voorstelling vertrekt vanuit het lichaam. Het lijfelijke wordt op de spits gedreven en toont zich in extreme omstandigheden grillig en onvoorspelbaar. We vangen het live aspect en het onverwachte in een theatrale setting. Door een fysieke vorm te kiezen proberen we datgene tastbaar te maken waar we normaal gesproken alleen over nadenken.

In al onze voorstellingen ligt een fascinatie voor de mens in zijn meest basale vorm, ontdaan van alle opsmuk. We vragen ons af wie we zijn als beschavingsvormen, culturele codes en psychologische kaders wegvallen. We zoeken naar telkens nieuwe kaders en brengen een kant van de mens en van het theater naar voren, die veelal niet zichtbaar is. We pellen zowel de mens als het medium theater af zoals je een ui ontdoet van zijn lagen. Dit doen we steeds vaker samen met de toeschouwer. De toeschouwer die steeds meer deelnemer wordt doordat we hem/haar enerzijds meer betrekken bij het maakproces en in de voorstelling en anderzijds door de groeiende transparantie waarbinnen onze voorstellingen zich tonen. Op de grens van theater en performance zoeken we naar echtheid. Zoals Anouk Nuyens schreef :

'Schwalbe zoekt in zijn werk steeds opnieuw naar een kader, gevormd door een aantal regels of belemmeringen en altijd fysiek van aard, maar het is een kader waarbinnen iedereen geheel vrij is. Juist het feit dat iedereen dat op zijn manier doet, is van belang binnen Schwalbe'¹.

Schwalbe zoekt Massa won de BNG Nieuwe Theatermakersprijs 2014 en werd in datzelfde jaar genomineerd voor de VSCD-mimeprijs en de Nederlandse Dansdagen.

De kracht

Sinds 2008 maken we eens in de anderhalf jaar een voorstelling. De kracht van Schwalbe, onze kracht, is de massa: zeven makers die zich ieder vanuit hun eigen achtergrond en vaardigheden telkens opnieuw engageren. We maken onze voorstellingen op de vloer. Samen. Daarbij worden telkens opnieuw de rollen verdeeld: wie staat op de vloer, wie bedenkt de opdrachten, hebben we een dramaturg nodig, wie doet productie, is er iemand de marketing en het publieksbereik op zich neemt. We proberen ons vloeibaar op te stellen in hoe we ons organiseren. Iedereen werkt vanuit zijn eigen kracht. Daarnaast wordt per project bekeken (het hangt af van de inhoud) wie we naast ons als collectief uitnodigen om te inspireren/reflecteren/adviseren.

Na een reeks succesvolle voorstellingen, mede gedragen en geproduceerd door het Productiehuis Rotterdam, gaan we sinds medio 2014 op eigen kracht verder. De komende vijf jaar willen we toewerken naar de verstrengeling van het artistiek/inhoudelijke proces met de zakelijke/productionele kant als een doorgaande beweging, waardoor organisatie en vorm steeds meer door elkaar heen zullen gaan lopen. Ieder tentakel van onze zelfstandige organisatie willen we doordrenken met inhoudelijkheid, op inhoud gebaseerde keuzes, met als doel het bijzondere werk van Schwalbe te ontwikkelen, te ondersteunen en neer te zetten op juiste plekken. Plekken die kloppen.

¹ Anouk Nuyens in Etcetera 125

ARTISTIEKE ONTWIKKELING

De aandacht

Ons werk bestaat uit het inzoomen op, uitdiepen van, tijd nemen voor, aandacht geven aan iets ogenschijnlijk kleins en aan iets dat van-zelf-sprekende bewegingen voorstaat (fietsen, springen, vechten, rennen, decors opbouwen en afbreken). Deze krachtige, voortdurende aandacht voor het minimale is voor ons inmiddels de aanleiding de aannames rondom een performance (die ogenschijnlijk klein en vanzelfsprekend zijn) te bevragen, te herdenken en wellicht te herzien. De ene keer zal dit tot een project leiden, de andere keer tot verdieping en/of verbreding van elke voorstelling die we gemaakt hebben en zullen maken.

De stappen

In *Spaar ze*, onze allereerste voorstelling onderzochten we de verhouding tussen het individu en de groep. We omarmden de allesomvattende zinloosheid van het menselijk bestaan. In *Spaar ze* dansen we een uur lang op een monotone hardcore beat en tonen het publiek de waarde van 'belang hechten aan', van energie, van liefde.

"Hevig, hyperconsequent, uitermate dynamisch en zonder toegevingen. Zo hebben we 't graag." – Kristof Jonckheere, artistiek coördinator Kunstencentrum BUDA en het internationale NEXT-festival, Kortrijk (B)

Met *Schwalbe speelt op eigen kracht* maakten we in 2010 een CO2 neutrale voorstelling, waarbij we op hometrainers fietsten. Daarmee werd de stroom opgewekt om de theaterverlichting, die ons moest verlichten, te doen branden. Opnieuw dreef de voorstelling op onze gezamenlijke kracht.

"Hun voeten trappen sneller dan je kan volgen. Het resultaat is een geëngageerd beeld van een zichzelf voorbij snellende wereld die machinaal ter plaatse trappelt. Als dat geen theater is." – Wouter Hillaert, De Standaard

In 2012 maakten we *Schwalbe speelt vals*, een spel waarin we op zoek gingen naar de donkere, vaak onzichtbare, kant van de mens, waarvan je hoopt of gelooft dat die bij jezelf afwezig is. Het spel begint onschuldig maar langzaam komt de donkere kant van de spelers naar boven waardoor het eindigt in een grimmige strijd tegen elkaar, waarin een winnaar zegeviert.

"Heel langzaam sluipt er meer agressie in het fanatisme, verdwijnt de lichtheid uit het spel, en worden er grenzen overschreden waardoor je deelnemers furieus ziet worden, of gemeen. Iedereen in de zaal en op het podium weet dat het maar een spelletje is. Maar de vraag is wie dat als eerste vergeet." – Marijn vd Jagt, Vrij Nederland

Voor *Schwalbe zoekt massa* (2013) hebben we de deuren van onze repetitieruimte opengezet: een open uitnodiging naar iedereen die maar binnen wilde komen en mee wilde doen. Klein, groot, oud, jong, dik, dun, iedereen; in totaal meer dan 1800 mensen binnen en buiten Nederland.

*"Zeventig spelers in een ruimte van tien vierkante meter, je kunt het je haast niet voorstellen. Klein, lang, jong, oud, dik, dun; de groep vertegenwoordigt alle maten, leeftijden en culturen. Maar wat precies het concept is van Schwalbe zoekt massa is eigenlijk doodzonde om te beschrijven. Je kunt het maar beter ervaren!" – Moos van den Broek, ****Theaterkrant*

Met onze laatste voorstelling *Schwalbe speelt een tijd* zetten we zowel een stap in de ruimte als in de tijd.

*De nieuwe productie van theatercollectief Schwalbe, Schwalbe speelt een tijd, is een tour de force. De performance voltrekt zich als een doelgerichte choreografie, met de spelers als bouwers van geleende werelden. Het is ontegenzeggelijk een uniek project, een prachtige ode aan de vergankelijkheid van het theater – Elisabeth Oosterling, ****Theaterkrant..*

De volgende stap is groter. Misschien een tour de force. Misschien ook niet.

ONS WERK

Net als een ter gehore gebracht muziekstuk, meende Bergson, zijn er ook in het werkelijke leven geen werkelijke onderbrekingen in de tijd, maar vloeit het ene moment als het ware uit het andere voort; het is de ondeelbare en een niet af te breken voortgang van een melodie waarin het verleden het heden binnengaat, en er één ongedeeld geheel mee vormt.

We kiezen ervoor om de vier voorliggende jaren als één geheel te beschouwen. Om die vier jaren te zien als ruimte om de verhouding tussen het medium theater en de mens te bevragen. Om alle vanzelfsprekendheden on-vanzelfsprekend te maken. In een blok van vier jaar zit een andere mogelijkheid in tijd. Ruimte. Waarom deze niet als zodanig gebruiken. Niet enkel projecten op een chronologische lijn van vier jaar plaatsen, maar doorheen de vier jaar kiemen van ideeën laten (door)groeien, als een sneeuwbal à la Bergson te laten door rollen. We willen die tijd gebruiken, inzetten om ons werk te verdiepen en in te zoomen op specifieke onderdelen van het tot stand komen van een voorstelling, een performance, alsook op alles wat zich vanzelfsprekend rondom een performance afspeelt, in dialoog met alle mensen die daarbij horen. We willen deze onderdelen (die als autonome delen beschouwd kunnen worden, maar nu veelal onzichtbaar opgaan in het proces) benaderen als artistiek werk. Door de vaste waarden van het vanzelfsprekende te bevragen of te herzien, denken we dichter te komen bij wat wij willen vertellen. We willen vanuit onze eigen kracht en ons eigen denken over het medium theater in gesprek gaan met anderen, met hen de samenwerking aangaan om theater, de performance in de grond van zijn bestaan te onderzoeken. Niet één detail ongemoeid te laten, de performance en alles en iedereen die erbij hoort, vanuit de gedachte organisatie is inhoud en inhoud is organisatie te her-denken. Hiertoe zien wij de komende vier jaar als een installatie, waarbinnen wij ons positioneren, teneinde vanuit verschillende perspectieven van binnenuit te reflecteren.

We hanteren de volgende perspectieven:

- Onderzoek (performance in 2017)
- Samenwerking en tussen werk (2018)
- Museum (performance in 2019)
- Collectief/Collectieven (2020)

De vier perspectieven die we hanteren, zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het werk zal de komende jaren door elkaar heen lopen, over elkaar heen buitelen, inspireren, verrijken, uithollen en bevragen. Tijdens het onderzoek zullen samenwerkingen ontstaan of bestendigd worden. Door museum gaan we samenwerkingen aan met zowel kijkgasten, sparringpartners, mensen zonder papieren en duidelijke samenwerkingsachtergronden, mensen die de afgelopen intrinsiek in onze projecten betrokken zijn, coproductanten vanuit een andere disciplines, nl musea en galeries et cetera. In samenwerking met andere collectieven zullen we kijkrichtingen/posities onderzoeken. Dit zal leiden tot inspiratiedagen, vloerwerk, (deel)-presentaties, exposities, (on)-affe voorstellingen, workshops, urban actions, publieke openbaringen, online presentaties met een timeline: een veelheid aan kijkmogelijkheden en participatieve ontmoetingen. Doordat wij de vier jaar als een geheel zien en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, vindt u hier een beschrijving van alle projecten: de projecten in 2017 en 2019 zijn het meest uitgewerkt, de projecten in 2018 en 2020 worden kort toegelicht.

2017 ONDERZOEK

'If we knew what it was we were doing, it would not be called research, would it? A. Einstein

Onderzoek vormt de basis van elke voorstelling van Schwalbe. Onderzoek geeft ons de gelegenheid even op een duin te gaan staan en uitzicht te hebben op welke richting onze beginfascinaties ons zou kunnen brengen. Om een woord nog even in de breedte te kunnen proeven, om een idee te krijgen van waar de diepte is die we in het repeteren verder in willen onderzoeken. In dit voorstel willen we het ONDERZOEK zelf tot project maken. Echt onderzoek heeft een onduidelijk eindpunt. Echt onderzoek kan geen beloftes maken over de uitkomst. Echt onderzoek begint kwetsbaar. Onderzoeken is de diepte in bewegen, on-chronologisch. De chronologie/dramaturgie van een theateravond heeft zijn beslag nog niet gekregen, de dingen hebben nog geen (volg)orde. Gedachten die er ogenschijnlijk niet toe doen, krijgen tijdelijk een belang. Tijd heeft een andere betekenis in zichzelf. Er is geen begin- of eindtijd aan onderzoek: het denkproces gaat oneindig door, infiltreert

in het dagelijkse, bemoeit zich met dromen. Juist dit, deze gedachtestromen, deze activiteit, willen we zichtbaar maken, vanwege de ongepolijste schoonheid van de rauwe activiteit die zich aan regels en efficiëntie onttrekt. Echt onderzoek is tijd steken in iets waarvan je niet weet wat de uitkomst zal zijn. Echt onderzoek begint vanuit nieuwsgierigheid. Naar het niet weten gaan. Het niet weten, is een belangrijke staat van zijn om enige tijd in te kunnen verkeren. Kunst geeft de mogelijkheid tot het blootleggen van het niet weten. Kunst is in staat om (uit) te reiken naar kennisgebieden onder de oppervlakte. De kunst lijkt de ruimte te bieden om de tijd die we niet langer menen te hebben opnieuw te kunnen ervaren.² De ruimte om iets te kunnen vinden/ontdekken zonder bewust naar iets op zoek te zijn. Nieuwsgierig en open. Daarom moet het losstaan van het directe uitzicht op een voorstelling. We kunnen dus tevoren niet aangeven wat het uiteindelijk gaat worden, welke vorm het gaat krijgen. Voor een aanvraag is dit echter meestal niet wenselijk.

Toch. Onderzoek.

Onderzoek neemt geen genoegen met een gegeven vorm; onderzoek maakt deze vorm wankel, brengt de gegeven vorm terug naar een tussenstaat of naar nul terug, kijkt wat eronder, ertussen ligt, legt structuren bloot, legt uit en zoomt in. Hetzelfde afpellen/strippen wat wij tijdens onze voorstelling met ons performend lichaam doen, dus wat op dat moment zichtbaar is voor een toeschouwer, doen we in ieder voorafgaand proces ook met onze gedachten, met het gekozen thema/woord. In onderzoek wordt dit proces zichtbaar, leggen we bloot dat wat in de tijd ervóór ligt, voor het alom zichtbare, voordat het op het podium, het speelveld verschijnt. Als we het theater beschouwen als een plaats waar 'de kunst' gemeten (en bezegeld) wordt, dan kunnen we het proces ervoor wellicht het werk zonder zegen noemen. De onzichtbare uren worden geopend; hetgeen dat tot een product moet leiden, wordt tot dat product zelf. We dalen (neer), we zoomen in, we bekijken dat wat in zijn natuur in beweging moet blijven. Dat niet stil mag staan, omdat het tot iets moet leiden. Dat bekijken we nu in alle volte, we leggen bloot wat er aan beweging in zit, we leggen bloot wat het is. We staan even stil.

2018 SAMENWERKINGEN

De komende vier jaar willen we nieuwe samenwerkingen aangaan en bestaande samenwerkingen uit- en verdiepen. Nieuwe samenwerkingen met de on-vanzelfsprekenden. De on-zichtbaren. Aan het zicht ontnomen. Die mensen die ieder op hun eigen manier betrokken zijn bij (het maken van) onze voorstelling maar die niet op de credits staan: denk aan programmeurs, kassa-medewerkers, barpersoneel, technici, dramaturgen en recensenten. We willen onderzoeken hoe we deze samenwerkingen van (meer) waarde kunnen laten zijn in ons werk. Nu is het (nog) te terloops, te toevallig. We zien dan de waarde (pas) achteraf. Daarnaast kijken we naar de bestaande samenwerkingen met de vanzelfsprekenden. De zichtbaren. Die groep van mensen om ons heen wordt steeds groter, sluiten zich bij ons aan met enige (on-) regelmatigheid, zijn geïnteresseerd in ons werk, in onze manier van maken, willen er deel van uitmaken. We vinden het belangrijk om de komende jaren te onderzoeken hoe deze samenwerkingen meer duurzaam te maken: als een grote denktank, met een verscheidenheid aan kennis vanuit verschillende disciplines, leeftijdsgroepen, lagen van de bevolking en nationaliteiten.

Voor 2018 gaan we op uitnodiging van Wunderbaum samen met hen aan een door hen geïnitieerd project op Station Rotterdam Centraal te werken. Met Wunderbaum hebben we een samenwerkings-geschiedenis opgebouwd. Deze samenwerking trekken we door: naast het gezamenlijke project in 2018 betrekken we hen als sparring-partner bij het collectievenfestival.

2019 MUSEUM

Ons werk als installatie. We hebben vanaf ons eerste werk het verlangen gehad om ons werk in andere constellaties te plaatsen. Om het publiek, de toeschouwer, de vrijheid te geven te komen wanneer zij willen en een eigen kijkgeschiedenis met ons te bouwen. Hieruit is het project museum ontstaan: dit staat voor mutatie van ons werk naar andere plekken, het uitbreiden van ons werk met installaties (zie ook exposities). Het geeft ons tevens de gelegenheid de on-vanzelfsprekenden in een museale omgeving erbij te betrekken: de suppoosten, de installatiebouwers, de schoonmakers. Al diegenen die je normaal niet ziet. Wat is er in het werk gesteld om een bepaalde kijkervaring te creëren?

² Sebastien Hendrixx, Etcetera 140

Al onze voorstellingen nodigen het publiek uit 'zelfstandig te kijken'. We leggen geen bijzondere focus op bepaalde momenten in de voorstelling, geven geen nadrukkelijke inhoud weer. De individuele associaties en het zelf richten van de blik op het geheel of juist het detail geven de voorstellingen hun waarde. Het kader op de vloer biedt ruimte om zelf focus te geven en associëren. We zeggen vaak dat de toeschouwer de voorstelling 'afmaakt'. In museum gaat het om diegene die kijkt, om het proces van het kijken. We zijn op zoek naar een performatieve vorm waarin de kijker een vrijere positie heeft t.o.v. het werk. In tegenstelling tot theater is het in een museum normaal om een beweeglijke positie te hebben ten opzichte van een werk, om een eigen moment te kiezen van aanvang en vertrek, om meerdere werken op een dag te zien. Door van context te veranderen spelen we met dit andere kijkgedrag.

Wellicht gaat het om een eindeloze repetitie/herhaling van een handeling: een verandering in de ruimte waarin de bezoekers deel zijn van die verandering en het beeld, bijvoorbeeld door middel van het manipuleren van de kijkrichting, die wellicht langzaam in een cirkel draait, waarin er beelden kunnen worden gecreëerd waarin ieder lichaam in de ruimte dezelfde kant op kijkt waarna op een gegeven moment ineens een van richting verandert/de andere kant op kijkt. Een performance waarin de duur een andere betekenis krijgt. Geen verloop 'ensceneren' maar iets tonen wat doorgaand is. Waar sommige mensen een paar minuten van zien, en dan doorlopen, en anderen langer blijven hangen. Iets doorgaans op een plek waar mensen in en uit lopen en je als bezoeker zelf de mogelijkheid hebt om te kiezen hoe lang je blijft en of je nog terug komt of niet.

2020 COLLECTIEF/COLLECTIEVEN

Het idee voor het collectievenfestival ontstond tijdens een autorit van Pact Zollverein in Essen terug naar Amsterdam (tbv residentie *Schwalbe speelt een tijd*). Vurig kwamen allerlei ideeën op, verschillende invalshoeken over wat hierin interessant zou zijn. Het idee voor een collectievenfestival als een alternatieve denk-ruimte doordat het samenspel van verschillende samenwerkingen, eenmalig en met een gezamenlijke aanpak. Het gesprek, in al zijn individuele standpunten, willen we de komende jaren regelmatig voeren ter voorbereiding van het festival in 2020. Om denk-munitie te vinden, het te laten uitmonden in een kader waarin verschillende stemmen te horen zullen zijn, waarbij het niet gaat om die 'eene' vorm te vinden, maar juist om ruimte te geven aan een verscheidenheid aan meningen, uitingvormen, werkwijzen. De discussie is een onlosmakelijk aspect van ons collectieve werken, waarin verschillende perspectieven en kleuren zichtbaar worden. Het vurige beginesprek met elkaar en de andere collectieven voeren. In woord en/of daad. We willen proberen hier een ruimte te creëren ipv een 'programming' neer te zetten: hoe door de verscheidenheid de vorm/het festival kan ontstaan. Natuurlijk betrekken wij andere collectieven (Wunderbaum, De Warme Winkel, Dood Paard, 't Barre Land, Theatertroupe) in de organisatie en de invulling van het festival. *Het collectievenfestival organiseren we in samenwerking met de Rotterdamse Schouwburg en het Kaaitheater en zal plaatshebben in Amsterdam, Rotterdam, Brussel en Berlijn.*

TUSSEN WERK

Tussen werk is het werk dat ons (ver)bindt aan de toeschouwer, de deelnemer, het theater, de co-producent, de collega-maker. Tussen werk brengt de verbinding aan tussen onze perspectieven, tussen het werk dat we de komende jaren doen, tussen onze samenwerkingen. Verbindingen die we niet als vanzelfsprekend zien, verbindingen die we op waarde schatten, verbindingen die we aangaan, elke keer opnieuw. Tussen werk maakt ons werk tot een collectief (in de breedste zin van het woord) geheel. Het zijn de kijkmogelijkheden en participatieve ontmoetingen die zich doorheen de jaren afspelen. Ten einde de ontmoeting, de uitwisseling, centraal te stellen.

Inspiratie

Als we beginnen aan ons vooronderzoek voor een nieuw werk hebben we in de eerste week naast veel gesprekken ook veel inspiratiemateriaal dat we delen. Ieder van ons neemt dingen mee die intuïtief te maken heeft met wat we aan het uitzoeken zijn. We gaan dit deelbaar maken met de toeschouwer. Delen van inspiratie geeft voeding voor het uiteindelijke werk, maar is ook belangrijk voor het uiteindelijke kijken naar dat werk. Inspiratie-delen is alsof iedereen thuis eten heeft gekookt en het op een grote schaal naast elkaar geëgd.

Proeven als vorm. Proeven als project. *In samenwerking met het Ro theater, het Veem, Campo en het Kaaitheater organiseren we dit in de context van onze 2 zaalproducties als op zichzelf staand project.*

Vloerwerk

Schwalbe werkt op de vloer met mensen. Als een op zichzelf staande uitnodiging tot ons werk. Door in het doen te ontdekken wat er in het kleine en grote handelingen zit, verandert ook het kijken naar zulke handelingen. De kijker verandert van afwachter tot iemand die zich engageert met wat er op de vloer gebeurt. We beschouwen vloerwerk als een werk op zichzelf. In de laatste jaren hebben we een pool aan opdrachten en uitgangspunten voor de vloerwerken verzameld, die voortdurend worden aangevuld, afhankelijk van hetgeen we binnen ons eigen onderzoek mee bezig zijn. *In samenwerking met Ro theater Rotterdam organiseren we 8 vloerwerken per jaar. Dit zal soms zijn in de samenwerking met opleidingen (HKU, AHK en Campo), in de context van vooropleidingen/semi amateur (Likeminds, workshops Rotterdam), of in het kader van een van onze projecten, mensen die meedoen met de voorstelling.*

Onderzoeks-presentaties

We hebben geen dramaturge en geen eindregisseur. In plaats daarvan nodigen we verschillende ogen/buitenstanders met frisse blik uit om tijdens ons repetitieproces te komen kijken en met ons het materiaal te bediscussieren. Tijdens deze onderzoeks-presentaties toetsen we ons materiaal en de kijkerspositie. Het vroegtijdig openen en ter discussie stellen van ons proces blijkt een zeer zinvol gegeven in het ontwikkelen van ons werk, het verder komen, in het artistieke en inhoudelijk stappen zetten. We beschouwen deze onderzoeks-presentaties als een werk op zichzelf. *In samenwerking met Ro theater Rotterdam en Veem Huis voor Performance organiseren we 2 openbare onderzoeks-presentaties per jaar ism de kerngroep van massa, de mimestudenten, de jongeren van Likeminds en de masterclasses, als ook de decorontwerpers en technici van Schwalbe speelt een tijd en onze collega's/mentoren van de afgelopen jaren.*

Exposities

Ode aan de sokkel is een installatie ontwikkeld door Daan Simons, een installatie in een museum, op een plein, of in een grote (fabrieks-) hal. Niet van kunstwerken, maar van sokkels. Sokkels gemaakt van massief hout. Groot, kleiner, rank of juist zwaar en breed, slechts met de suggestie van het on-zichtbare kunstwerk. De sokkel wordt het kunstwerk. We zien objecten bestaande uit losse componenten, gebaseerd op Japanse houtverbindingen. Van veraf lijken het op rechthoekige stammen hout (associatie met militaire massale graven, de on-bekende gesneuvelden), van dichtbij een stuk hout dat vakmatig is bewerkt, demontabel. *Ode aan de sokkel* vormt een samenwerking, de verbinding met de performance museum: het on-vanzelfsprekende tonen. De veelal niet geziene sokkel. *In samenwerking met Kaaitheater en Veem Huis voor Performance staan de exposities voor langere tijd, (soms) in combinatie met performance museum..*

Online performances

We denken hierbij naast aan een life-stream van onze performances ter vergroting van onze publieken aan een gezamenlijk kijken naar film, documentaire et cetera op een vooraf aangegeven moment. Individueel gezamenlijk kijken. *In samenwerking met het Ro theater hanteren we de 'agenda' – jaarlijks vooraf geplande toon-momenten.*

Urban actions

Urban acties zijn acties waarin we deelnemers uitnodigen om met ons buiten (het theatergebouw) te gaan om een kijkgedrag/waarneming te ontdekken die een andere confrontatie aangaat met de werkelijkheid, om een 'inhoudelijke uit-stap' te doen, gerelateerd aan hetgeen we op dat moment binnen de muren onderzoeken. Omdat het kijken naar iets een basisgegeven is van theater en we alles, dat een vanzelfsprekend gegeven lijkt onderzoeken. De aan ons onderzoek/voorstellingen gerelateerde acties zien we als een op zichzelf staand werk. *In samenwerking met Kaaitheater en Veem Huis voor Performance organiseren we 4 urban actions per jaar.*

WERK WIJZE

Zoals hiervoor aangegeven, zien we de komende vier jaar als een geheel. De jaren zijn verdeeld in vier fasen, telkens voorafgegaan door tussenwerk. De performances en de verschillende tussenwerken inspireren elkaar: hetgeen wordt gemaakt, kan veranderen door hetgeen wat komt, hetgeen wat komt, is beïnvloed door hetgeen er was, en heel veel gebeurt gelijktijdig. Het eerste jaar zal als volgt beginnen. De jaren daarna zullen de fasen en performances door elkaar heen gaan lopen.

Inspiratie

Fase 1 Residentie

Vloerwerk

Fase 2 Intern onderzoek

Onderzoeks-presentaties

Fase 3 Repetitieperiode

Expositie en/of (online) performances

Fase 4 Montageperiode en performance

Performances/urban actions/mutaties

Productie

Zowel onderzoek als museum wordt geproduceerd door de stichting Theatercollectief Schwalbe. Naast de coproductie door Theater Rotterdam en het Veemtheater worden er voor de realisatie van het project subsidies aangevraagd bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst, Fonds 21 en het Prins Bernhardfonds.

Het productionele team

Concept en uitvoering Christina Flick, Melih Gençboyacı, Marie Groothof, Floor van Leeuwen, Kimmy Ligtoet, Ariadna Rubio Lleó en Daan Simons. *Vormgeving* Patrick Simons *Publiciteit en Communicatie* Karin van de Wiel *Productieleiding* Jasper Hupkens *Techniek* Willemijn Ottevanger *Foto* Stephan van Hesteren *Registratie* Fanny Hagmeier *Verkoop Nederland/België* Bureau Berbee *Verkoop Buitenland* Line Rousseau *Zakelijke leiding* Anke Tonen

Planning

Beoogde toonmomenten-reeks voor onderzoek

september 2017 Tryouts en première Ro theater plus 2 speeldagen

november 2017 Veem huis voor Performance Amsterdam, Theaters Tilburg, Theater a/h Spui

december 2017 Theater Kikker, Theater Ins Blau, Leiden, Kaaitheater Brussel (BE)

februari 2018 Schouwburg Arnhem, Grand Theater Groningen, Toneelschuur Haarlem

maart 2018 Schouwburg Drachten, Theater Frascati Amsterdam

mei 2018 Ainsl Maastricht (via Theater ah Vrijthof)

juli 2018 Over het IJfestival

augustus 2018 Festival Boulevard, Noorderzonfestival

september 2018 Ro theater, Campo Gent, Buda Kortrijk

november 2018 30CC Leuven

december 2018 Theater Kikker

Deze reeks loopt door in 2019 en 2020

Beoogde toonmomenten-reeks voor museum (telkens 4 dagen)

september 2019 Tryouts en première Worm ism Ro theater Rotterdam

november 2019 Veem huis for Performance, Mediamatic Amsterdam

november 2019 Wiels ism Kaaitheater Brussel

januari 2020 Van Abbemuseum ism theaters Tilburg, Centraal Museum of BAK, Utrecht

februari 2020 Buda Kortrijk, De Hallen ism Toneelschuur Haarlem

augustus 2020 festival Boulevard Den Bosch

PLAATS IN HET VELD

Nationaal en internationaal nemen de bekendheid en de waardering voor ons gezelschap toe. We worden geboekt door zowel de grote als de kleine theaters in Nederland en spelen op internationale festivals in Turkije, Polen, België en Duitsland. Schwalbe heeft daarnaast een bijzondere plaats in het Nederlandse theaterlandschap veroverd; een groeiend netwerk van programmeurs, critici en makers toont interesse in ons werk. Met wortels in de mime-opleiding zijn we onze eigen weg gegaan. Onze voorstellingen krijgen meer en meer een eigen handschrift waarin mime nog wel de kern is, maar invloeden van andere disciplines steeds zichtbaarder worden. We verhouden ons tot verschillende mime-, en performance-groepen uit binnen- en buitenland, zoals Boogaardt/Van der Schoot, Jan Martens, She She Pop, Gob Squad en Rimini Protokoll. We onderscheiden ons van anderen door onze gerichte, zorgvuldige en aanhoudende focus op het ogenschijnlijke kleine, zelfs onzichtbare. Ons laatste project *Schwalbe speelt een tijd* zoomt in op decor, een deel van de performance, minutieus opgebouwd en weer afgebroken. Door zorgvuldig aandacht te geven aan en bloot te leggen dat wat normaal vanzelfsprekend is, ontstaat er een niet-in verhouding-staande-groot(s)heid in beelden.

We werken niet het gehele jaar met elkaar: we zijn naast Schwalbe als individuele spelers verbonden aan verschillende gerenommeerde theatermakers zoals Suzan Boogaardt/Bianca van der Schoot, Jan Martens, Adelheid Roosen, Lotte van den Berg en Tim Etchells, maken we in verschillende samenstellingen eigen werk bij o.a. Copycats, Het Houten Huis, Steinboden, of werken we buiten het theater. Dat willen we blijven doen. Het aangaan van de samenwerkingen buiten Schwalbe stelt ons in staat om enerzijds dwingend en specifiek te blijven in onze eigen stijl, en anderzijds een rijkdom aan inspiratie, ervaringen en inzichten met zich mee terug naar de groep te nemen. Door het niet-talige karakter van het werk en het feit dat het werk balanceert tussen staat het werk regelmatig in de context van zowel dans- als theaterprogramming.

SPREIDING

We zijn er ons van bewust dat het commitment dat we in financieel opzicht aangaan op dezelfde manier geldt voor het aantal voorstellingen dat we spelen en waar we deze spelen. Onze voorstellingen in de afgelopen jaren hebben in theaters (groot en klein) door heel het land gespeeld. Met een aantal van die theaters hebben we een meer vaste relatie opgebouwd, zoals theater Kikker, Leiden, de Rotterdamse Schouwburg, Rotterdam, Ins Blau, Leiden, Theater de Veste, Alkmaar, De Lawei, Drachten, Toneelschuur, Haarlem, Theaters Tilburg, Theater aan t Spui, Den Haag. Het zijn stuk voor stuk speelplekken met wie we een samenwerking zijn aangegaan en deze hebben uitgebouwd en die hun blijvende interesse in het gezelschap hebben uitgesproken.

De projecten die we beogen voor 2017-2020 brengen elk een eigen spreiding met zich mee. Onderzoek voeren we uit ism co-producent het Ro theater en zal in bovengenoemde theaters spelen. We gaan er vanuit dat we deze speelplekken uitbreiden. Inke Berbee (verkoop Nederland en België) is in gesprek met Ainsie Maastricht (via Theater ah Vrijthof), de Verkadefabriek, theater de Veste Delft en De Lieve Vrouw, Amersfoort.

Museum voeren we uit ism het Ro theater en theaters en partners in binnen- en buitenland op zowel plekken buiten het theater, Worm in Rotterdam, Wiels in Brussel, Centraal Museum of BAK in Utrecht, W139 en Mediamatic in Amsterdam ea als ook op een aantal festivals verspreid in het land: Boulevard in Den Bosch, Oerol op Terschelling, Noorderzon in Groningen, Spring in Utrecht, Into the Great Wide Open op Vlieland.

PUBLIEKE VERBINDINGEN

Sinds 2008 heeft Schwalbe vijf voorstellingen gemaakt, te weten: *Spaar ze* (2008), *Schwalbe speelt op eigen kracht* (2010), *Schwalbe speelt vals* (2012), *Schwalbe zoekt massa* (2013) en als laatste *Schwalbe speelt een tijd* (2016). Vooral met de laatste voorstellingen is ons bestaande publiek enorm uitgebreid. Hierop bouwen we voort. Het is van groot belang om dit publiek betrokken te houden via persoonlijk contact, uitnodigingen voor het maakproces, de communicatiekanalen van de theaters, facebook en onze brieven. Het werk van Schwalbe getuigt van een grote mate van vernieuwing, en kan nieuwe inzichten op de kennis- en theorieontwikkeling in het theatervak opleveren. Het professionele publiek van collega-makers, journalisten, studenten en programmeurs is dan ook een blijvende en groeiende doelgroep. Daarbij willen we ons publiek natuurlijk blijven uitbreiden en telkens nieuwe publieksgroepen aan ons binden.

Schwalbe zoekt massa. De repetitie op de dag dat we gaan spelen en het spelen van de voorstelling is een ritueel op zich. Samenkomst massa voor de eerste repetitie, vervolgens samenkomst massa+kerngroep: eerst met z'n 60-en spelletjes spelen (waar iedereen in op gaat, zo wonderlijk om te zien) en dan repeteren. Samen eten, de werkvloer transformeert tot eetruimte, staat vol met biertafels en pratende mensen. Verder repeteren. Kostuums aan. Lichten aan. Dansmuziek (60 mensen springen rond terwijl de technicus de lampen installeert en test,, een geïmproviseerde disco, vol energie, in 3 minuten), in een cirkel staan met grote concentratie en stilte. Focus op voorstelling. Doorbreken van spanning: 60 mensen die elkaar vandaag voor het eerst ontmoeten staan muisstil en proberen om tegelijkertijd 'pang' te roepen. Iedereen op z'n positie. Aanvang voorstelling. Einde met stretchen. Vervolgens een cirkel waarin iedereen die nog iets wil delen dat kan vertellen. Naar de bar, na kletsen met elkaar en het publiek.

Verbinding met de toeschouwer

Om een brugfunctie tussen het abstracte van ons werk en de toeschouwer te creëren, staan, zoals al eerder aangegeven onze voorstellingen nooit op zichzelf. Altijd in overleg met de theaters waar we spelen en veelal ook in overleg met de toeschouwer, de betrokkene, koppelen aan onze voorstellingen activiteiten die de complexiteit van ons werk mogelijk verhelderen. Soms is dit een voorbereidende workshop, een repetitie op de dag, of (georganiseerde) voor- of nagesprekken.

We willen oud en nieuw publiek uitnodigen om met ons experimenten aan te gaan. Onderzoek als gezamenlijk beginpunt. We willen 'oud' publiek opsporen om met hen in gesprek te gaan, hen mee nemen in onderzoek voor het ontwikkelen van een inleiding bijvoorbeeld (waar heb je behoefte aan, wat wist je voor de eerste keer dat je kwam, wat had je willen weten, wat zou je willen meegeven aan iemand die voor het eerst komt?).

Iemand van de kerngroep vertelde een keer hoe ze langzamerhand het werk begon te 'zien' en hoe ze dit aan haar vrienden uitlegde als ze kwamen kijken naar *Schwalbe zoekt massa*. Oud publiek verzorgt een inleiding aan nieuw publiek.

Bij het uitnodigen van nieuw publiek denken we aan:

Startende Stedelingen zijn tussen de 25 en 35 jaar oud, staan aan het begin van hun carrière en zijn hoog of middelbaar opgeleid. Zij zijn cultureel actief in hun vrije tijd. Drempel voor bezoek is gebrek aan tijd of ze weten niet wat er te doen is of wat ze kunnen verwachten van een activiteit. (Bron: Mosaic EMC Cultuuronderzoeken)

Studentikozen zijn tussen de 18 en 25 jaar, ambitieus en hoog opgeleid. Zij hebben niet veel te besteden en geven aan weinig tijd te hebben om cultuur te bezoeken. Bovendien weten ze niet goed wat er te doen is. Hun informatie halen ze vaak van het internet, de Volkskrant en NRC, de VPRO gids en gratis bladen. Zij laten zich vooral informeren door vrienden, familie of kennissen en raadplegen affiches, brochures en flyers. De (studenten) Uitmail is erg populair. (Bron: Mosaic EMC Cultuuronderzoeken)

Dansliefhebbers zijn veel geïnteresseerd in Schwalbe door het fysieke aspect in hun voorstellingen.

Studenten theater en kunstacademies die een opleiding volgen aan de theaterschool (verschillende richtingen) of aan een kunstacademie zijn meer dan gemiddeld geïnteresseerd om in hun vrije tijd voorstellingen te bezoeken. Schwalbes geëngageerdheid vertaald in abstracte vormen spreekt aan bij studenten van kunstacademies. De afgelopen tijden werkten we al samen met de studenten van de Mime-opleiding, xxx, xxx.

Vaste bezoekers theaters Elk theater heeft een groep vaste bezoekers. Omdat zij al vaker naar het theater gaan, zal de drempel minder hoog liggen om iets te zien in hun theater wat zij nog niet kennen. Ze worden actief benaderd via sociale media, persoonlijke brieven, drukwerk en andere media.

Verbinding met het theater

We vinden het belangrijk dat het theater niet alleen als plek fungeert om onze voorstelling te plaatsen. We vinden het belangrijk dat er een ontmoeting plaatsheeft met de mensen die er werken, dat we op verschillende manieren in gesprek raken hoe onze voorstelling specifiek in dat betreffende theater neer te zetten, hoe samen te werken. We vinden het belangrijk dat onze materiaal (e-)flyer, poster, brieven, (facebook)posts deze samenwerking weerspiegelt, een samenkomst is in het materiële. Op deze manier zetten we in op een vroege verbinding met de betrokken theaters. Als de inhoud van de voorstelling het voorstaat is het materiaal hergebruikt (flyers en posters van *Schwalbe speelt een tijd* zijn gezeefdrukt op oude verkleurde (licht)filters – gekregen van de theaters waar we de voorstelling spelen en de flyers van *Op Eigen Kracht* zijn gestempeld op oud papier); de aantallen worden altijd afgestemd op de vraag vanuit en verspreid in samenwerking met de presenterende theaters.

Verbinding met partners

De komende 4 jaar gaan we verschillende samenwerkingen aan met partners in binnen- en buitenland. Dit zijn zowel projectmatige als meer langdurige samenwerkingen, altijd gelinkt aan de inhoudelijke component. We

vinden het belangrijk in Nederland actief en zichtbaar te zijn. Daarnaast willen we ons internationale netwerk verder uitbreiden: coproducties aangaan, residenties doen, onderzoek en/of voorstellingen maken op verschillende plekken, aansluiting vinden bij Europese netwerken. We gaan de verbinding aan met de stad waar we zijn. De komende vier jaar gaan we een alliantie aan met het Ro theater (onderdeel van Theater Rotterdam), dat met haar nieuw artistiek leider Bianca van der Schoot een vernieuwende richting in zal slaan. Hun uitnodiging om ons aan hen te verbinden, was een zeer welkome. Naast de toezegging tot het coproduceren van onze performances in 2017 en 2019 een meest interessante vraag of we samen met haar (en anderen) ons zullen buigen over de werking van een toekomstig nieuw Ro. Deze werking stelt in staat om buiten projecten, buiten het kader van het theater, buiten het ego van groepen te denken. Om aandacht te geven aan belangen die verder reiken dan een theaterproductie of naam-dragende instantie. Er zijn onderwerpen die het hele medium betreffen: zoals bijvoorbeeld de kloof tussen het algemene beeld van theater en het beeld dat makers er zelf van hebben. Er zijn onderwerpen die gaan over het Ro als plek in relatie tot haar omgeving. Werking heeft nog geen vaste invulling omdat we het nodig vinden om te kunnen reageren op iets dat op dat moment speelt.

Een andere waardevolle partner is het Veem huis voor Performance. Na de komst van Anne Breure als directeur heeft het Veem de deuren wijd opengezet. Afgelopen januari kregen we drie weken de sleutel om aan *Schwalbe speelt een tijd* te werken. De mogelijkheid en de tijd die we kregen om het on-affe te laten bestaan en in alle traagheid dingen uit te proberen, is bijzonder in deze vluchtige tijden. Het Veem heeft toegezegd ons ook de komende vier jaren te ondersteunen.

Daarnaast zijn we in gesprek met een aantal Nederlandse (Oerol, Spring) en Belgische partners (Kaaithheater, Brussel, Campo, Gent en Kunstencentrum Buda Kortrijk) over mogelijke residenties, duurzame toonplekken en coproductiegelden. Alle voorgenoemden zijn nauw bij ons werk betrokken en volgen ons al jaren.

ONDERNEMERSCHAP EN ORGANISATIE

Organisatie

Stichting Theatercollectief Schwalbe bestaat sinds 30 mei 2011. Na een reeks succesvolle voorstellingen, mede geproduceerd door het Productiehuis Rotterdam, gaan we sinds medio 2014 op eigen kracht verder. De voorstellingen die we in de jaren 2013 en 2014 hebben geproduceerd zijn financieel beheerd door Productiehuis Rotterdam. Halverwege 2014 trokken we een eigen zakelijk leider aan, waarna onze eigen organisatie meer vaste vorm begon aan te nemen; sinds april 2015 is het zakelijk leiderschap in handen van Anneke Tonen.

Schwalbe vormt een hecht collectief, dat bestaat uit makers en spelers: Christina Flick, Melih Gençboyacı, Marie Groothof, Floor van Leeuwen, Kimmy Ligtvoet, Ariadna Rubio Lleó en Daan Simons. We zien onszelf als een autonome organisatie met een nomadisch karakter. We denken als zelfstandige organisatie in samenwerking met andere organisaties ruimte te kunnen creëren, de ruimte die we nodig denken te hebben om de meest logische aannames binnen de theaterpraktijk te bevragen, en als nodig deze een eigen invulling te geven.

We houden kantoor in de Tolhuistuin in Noord (Amsterdam), hetgeen op dit moment aan het uitgroeien is tot een meest creatieve en inspirerende samenwerkingsplek. Daarbij onderhouden we natuurlijk onze bijzondere relatie met Rotterdam waar we enerzijds in het Productiehuis een duurzame coproducent vinden en anderzijds gaan we de komende vier jaar een alliantie aan met het Ro theater (zie partners). De komende vier jaar willen we toewerken naar een duurzame unit van zakelijk, productie en publiciteit, die samen met artistiek op een meest efficiënte manier samen werkt. Zoals eerder aangegeven werken we op dit moment samen met Anneke Tonen. Zij is een ervaren zakelijk leider die inhoudelijk sterk is. Naast haar samenwerking met Schwalbe werkt ze sinds 2013 samen met Lotte van den Berg. Voor de productie werken we de laatste voorstellingen met Jasper Hupkens, een productieleider die massa's werk verzet met massa's mensen. Ook de meer recente samenwerking met technica Willemijn Ottevanger is een welkome toevoeging aan ons team en willen we continueren. De ervaren Karin van de Wiel is inmiddels aangetrokken om in samenwerking met Ariadna Rubio Lleó en Christina Flick de publiciteit voor haar rekening te nemen. We bewaken de continuïteit van onze organisatie en de vorige producties door een duurzame relatie aan te gaan met iedereen die betrokken is bij onze projecten

De vorig jaar aangegane samenwerking met Bureau Berbee is prettig en wordt voortgezet. Zij nemen de verkoop Nederland en België voor hun rekening. Voor de periode 2017-2020 gaan we voor de verkoop buitenland de

samenwerking aan met Line Rousseau (zij doet oa de verkoop buitenland voor Jan Martens en Ann van den Broek).

Realisatie en mogelijkheden

Wij zijn ons er van bewust dat we met deze aanvraag een commitment aangaan, een verbinding waarvan we hopen dat het een samenwerking is. En dat commitment willen we waar kunnen maken. We kiezen ervoor om met meerdere financieringspartners te werken om zo onze samenwerkingen stevig(er) te funderen. Hiervoor vragen we naast de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten van 125.000 euro jaarlijks ook aan bij zowel de Gemeente Rotterdam als bij het Amsterdams Fonds voor de Kunsten. Om te groeien, onze organisatorische ervaring van de laatste jaren uit te bouwen en onze projecten over een langere termijn mogelijk te kunnen maken, is het noodzakelijk dat alle overheadkosten gefinancierd worden uit een meerjarige subsidie. Hierdoor is voor Schwalbe de komende vier jaar de continuïteit van de organisatie gewaarborgd. Naast een bedrag van ca. 57.500 euro jaarlijks aan publieksinkomsten en de toezegging van het Ro Theater dat zij zowel de productie in 2017 als de productie in 2019 met 50.000 euro coproduceren, zijn we voor financiële ondersteuning in gesprek met het Kaaitheater Brussel, Campo, Gent, en Buda in Kortrijk over het coproduceren van museum en/of het collectievenfestival. Daarbij worden de verschillende producties ondersteund door incidentele subsidies van private fondsen.

Bestuur en Governance

Stichting Theatercollectief Schwalbe hanteert het Bestuursmodel, waarbij de dagelijkse uitvoering van de taken gedelegeerd is naar de tweekoppige directie. De Raad van Toezicht komt twee maal per jaar bij elkaar en werkt volgens de aanbevelingen van de Cultural Governance Code, vastgelegd in een bestuurs- en directiereglement.

Voorzitter van de Raad van Toezicht is Jan Zoet, directeur van de Theaterschool in Amsterdam. Het bestuur bestaat daarnaast uit Kees Weeda, Liesbeth Levy en Winfred Voordendag.

TOELICHTING OP DE BEGROTING

De begroting voor de Meerjarige Activiteitensubsidie 2017-2020 voor wat betreft baten en lasten is als volgt opgebouwd.

BATEN

Publieksinkomsten betreffen de uitkoopsommen voor het werk in Nederland en in het buitenland.

Overige directe inkomsten bestaan uit de concreet toegezegde co-productionele bijdragen van het Ro-theater ten bedrage van 50.000 euro aan de projecten onderzoek en museum en uit een (nog niet concreet toegezegde) bijdrage van het Kaaitheater met wie we in gesprek zijn over het collectievenfestival.

Private fondsen is het gemiddelde bedrag per jaar dat incidenteel wordt aangevraagd bij private fondsen.

Overige bijdrage publieke middelen is het gemiddelde bedrag per jaar dat we per jaar aanvragen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst en de Gemeente Amsterdam.

LASTEN

Beheerlasten personeel betreft het honorarium voor Anneke Tonen (zakelijk leider), Inke Berbee (verkoop binnenland en België) en Line Rousseau (samenwerking en verkoop buitenland).

Beheerlasten materieel betreft huurkosten van een klein kantoor, kosten opslag, algemene kantoorkosten, administratie- en accountantskosten en algemene publiciteitskosten.

Activiteitenlasten personeel zijn naast de honoraria voor de zeven leden van Schwalbe de honoraria voor de overig artistiek medewerkers.

Activiteitenlasten materieel betreffen de materiële kosten, als onderdeel van de ontwikkelingskosten voor de nieuwe producties, verdeeld in kosten voor de voorbereiding en kosten voor de uitvoering.

Marketingkosten betreffen de kosten om door de jaren heen nieuwe doelgroepen aan te spreken.